

Charta po 13 letech

in: Kulturní klub. Měsíčník Čechů a Slováků v Rakousku, 1990, n. 3, p. 7

in: Kulturní klub. Měsíčník Čechů a Slováků v Rakousku, 1990, č. 3, str. 7 (březen)

◆ článek, česky, vznik: březen 1990 ◆ poznámka: Článek obsahuje citát z Hejdánkova textu Krize Charty 77? Jako autor uveden "pj".

◆ article, Czech, origin: březen 1990

Charta po 13 letech [1990]

Jednoho podzimního dne roku 1976 přijeli do Prahy brněnští spisovatelé Jan Trefulka a Milan Uhde. Při posezení v Klášterní vinárně spolu s Ludvíkem Vaculíkem, Pavlem Kohoutem a Václavem Havlem došli k přesvědčení, že by se něco mělo dělat. 10. prosince se sešli V. Havel, P. Kohout, V. Komedla, Zd. Mlynář a J. Němec a věc se dostávala dál. Do vánoc byl hotov text, odvolávající se na Deklaraci lidských práv, která vyšla v říjnu 1976 ve sbírce zákonů. Byl datován 1. ledna 1977 jako prohlášení Charty 77. ve známost vešel na Tři krále, když policie zastavila vůz, ve kterém byli P. Landovský, V. Havel a L. Vaculík, kteří chtěli doručit vládě, Federálnímu shromáždění a ČTK text.

Začal hon na čarodějnice. Všichni tři byli zadrženi, sice propuštěni, ale zároveň pak začal nekonečný řetěz výsledků prvních signatářů. V Rudém právu vyšel ostouzející článek Ztroskotanci a samozvanci, pamflet, který skupina lidí z řad zkrachované československé reakční buržoazie a také z řad zkrachovalých organizátorů kontrarevoluce 1968 na objednávku antikomunistických centrál předala jistým západním agenturám.“

Kampaň, pro níž poskytlo vzor Rudé právo, vydala později na 347 stran. Vyšel dokonce i plakát, na němž obrovitá loď MÍR drtí ubohý prám Charty 77, kde se dolarového pery drží obrýlený intelektuál a osoba se „sionistickým“ nosem.

28. ledna se konalo v Národním divadle shromáždění umělců na protest proti Chartě. Televizní kamery objevují tváře, jimž se od roku 1969 úzkostivě vyhýbaly. Prezenční listiny jednotlivých uměleckých svazů jsou vydávány za souhlasné podpisy a členové divadla dostanou za účast zapláceno jako za obvyklou zkoušku. Ne všichni si bohužel uvědomují, že podobné shromáždění se v roce 1942 konalo po atentátu na Heydricha jako pro test proti „zrádné emigraci“ a potom ta ké na podporu Ligy proti bolševismu.

Bylo by možno pokračovat. O zatčených, o odsouzených, o mrtvých. Dnes jsou tyto počátky Charty 77. v očích u realistických“ pohledech mnohých nahlížené s jistou skepsí, historií.

Počet původních signatářů, 241 (mezi nimi 150 bývalých komunistů), za ta léta vzrostl na víc než 1800.

„Po dlouhá léta jsem míval krásný sen. Míval jsem ho na svobodě a ještě častěji ve vězení. Sen, že se všichni signatáři Charty 77 jednoho dne setkají v nějakém pražském sále a nerušení policií si tam pohovoří. Tento sen, tato archotypální vidina, se dnes naplňuje“, řekl prezident V. Havel na zahájení setkání signatářů ve Smetanově síni Obecního domu 18. března. Tváře známé i méně populární, ministři, vědečtí pracovníci, spisovatelé, herci. Prof. J. Hájek, J. Dienstbier, P. Uhl, J. Ruml, R. Battěk, M. Hromádková, L. Hejránek, V. Chramostová, P. Pithart, D. Němcová, ale i dělníci.

Jeden z nejzajímavějších diskusních příspěvků přednesl L. Hejránek, v roce 1978 spolu s Martou Kubišovou mluvčí Charty:

„O tom co se událo po 17. listopadu, mluvíme s jakousi samozřejmostí jako o revoluci a kvalifikujeme ji jako mírnou, měkkou, sametovou apod. Je to sice označení problematické, ale nepostrádá hlubšího zdůvodnění. Měkká revoluce nepostrádá jen nepřítomnost nebo omezení tvrdosti, ale znamená také bohužel polovičatost, nedotaženost, kompromisnictví, nedostatek radikálních rozhodnutí a řešení. Být radikální, to znamená jít věcem na kořeny. Obávám se, že to nedovedeme mnozí z nás ani nevědí, co to znamená. V základním prohlášení čteme, že Charta 77 a její signatáři chtějí působit v případných konfliktních situacích. Nu a dnes jsme žasnoucími svědky toho, jak nejen dochází ke konfliktům mezi chartisty, ale jak někteří chartisté tyto konflikty sami vyvolávali. Jsme tak daleko, že jsou na ulici inzultováni jedni chartisté přívrženci druhých chartistů. Představitelé a přísluhovači starého režimu až na symbolické výjimky zůstávají zapomenuti, nebo tolerováni na svých místech a

předmětem nejostřejších útoků se stávají lidé pro svůj dřívější nebo i dnešní názor, mnohdy i ti, kteří si odseděli několik let ve vězení. Podivná sametovost!“

Hejdánek tím reagoval na události v brněnském Občanském fóru, kde došlo ke konfliktu mezi poslancem Jaroslavem Šabatou a vedoucím tiskového střediska OF Petrem Cibulkou. P. Cibulka nařkl J. Šabatu z podpory komunistů za to, že po dohodě u kulatého stolu souhlasil s tím, aby nedávno jmenovaný brněnský starosta, komunista, nebyl odvolán. Šabata se odvolával na dohodu. Po jednom shromáždění občanů byl stoupenci P. Cibulky fyzicky napaden. Obě křídla OF začala organizovat ve městě demonstrace. Ani zásah prezidenta V. Havla situaci neuklidnil a oba protivníci byli nakonec ze svých funkcí v brněnském národním výboru odvoláni. Setkali se na shromáždění Charty, ale pokus kněze J. Malého, oba usmířit, nevedl k výsledku. P. Cibulka odmítl Šabatovi podat ruku.

Ne všichni byli, pokud jde o další působení Charty jednotní. Mnozí zdůrazňovali nutnost jejího zachování. Jedním z námětů bylo zakládání Klubů Charty v menších městech, které by její myšlenky měly šířit. Ať se bude další osud Charty vyvíjet tak či onak, její zásluhy na probuzení našeho občanství zůstanou obrovské a neoddiskutovatelné.

pj